Anul I. No. 3 Martie—1934

Onor
Red. Revistei „Lanuri"
Str. Armurierilor N: 8
Mediaş

Schimb

ROD NOU

FRÂNGURELE:

Religia, ea însă-şi nu-ţi aduce nimic; tu trebue să-i aduci ceva.
Copii învaţă bunătatea dela natură,—iar răutatea dela oamenii.

Nicolae Iorga.

Revistă literară, artistică şi ştiinţifică.

Exemplarul lei 4.

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

Anul I No. 3 Martie 1934

ROD NOU

PLOUĂ

E toamnă—
Şi plouă...
Şi dacă plouă, simt
Că mint
Gândindu-mă că poate tu mă plângi
Plecată ca o floare vestejită
Pe braţul de sidef al mânei stângi.

... Pic ... pic ...
Se sparg sub streşini briliante de lichid
Iradiind buchete de tristeţe
Pe la ferestre roze ce se'nchid
Ca nişte albe feţe
Când în biserici sună de vecernii...

Pe drum
—Ca prin fum—
Figuri îmmormântate în umbrèle
Şi în glugi
Zoresc să spună celui sfânt
Că pe pământ
Sunt slugi...

Şi plouă ... mărunt...
Şi plouă ... grăbit ...
Parc'ar plânge Dumnezeul gonit
Din odaia mea
Pe vreme rea...

... Să plâng şi eu?
De ce să plâng?
Parcă tu plângi?

... De pe crengi
Frunzele cad
Una câte una:—
Doruri sterpe de răsad
Ce-au colindat luna...

... Pic ... pic ...
Boabe mici de irmilic
Se ciocnesc
Şi se ghiontesc
Ca să cadă în ibric.

Dac'aş beà?
Dar nu'i cafeà!
Nici nu's lacrimi de-ale tale
Ca să-mi sting şi dor şi jale...

... Pic ... pic ...
—Nu'i nimic!
Vreme nouă
Care plouă
Ca să spele frunze vechi
Şi auzul din urechi...

S'a'noptat ...
... Un căţel parc'a lătrat
Ascuţindu-şi dinţii'n lună.
. . . . . .
Iese luna?
Ce nebună..!
O să sară corbii să-i rupă cununa!

Biblioteca J. ... Nr. inv. 26.49.77

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

... Poate-ai tresărit?
(Nu te-am strigat eu!)
Ori vei fi murit..?

. . . . . .

... Veste nouă?
Nu e nimeni pe cărare?
—Tăcere! tăcere!
Bate cineva în uşă?
... Plouă ... plouă...

Dimitrie Batova

Analiză Literară

„MAMA“ de Gh. Coşbuc.

Urmare din No. 2

Să vedem cum întregeşte poetul tabloul:

Cu tine două fete stou
Şi torc în rând cu tine;
Sunt încă mici şi tată n'au
Şi George nu mai vine.

Am înţeles că e adevărată toată starea lor. Dar de ce George e plecat? Ce calităţi avea George de e atât de regretat, ca să-l aştepte mama în veghe la fiecare ceas? Unde a plecat, de ce nu dă un semn de viaţă? Şi la urma urmei, de ce-l cheamă George? *Pentrucă e însuşi poetul* Numele nu e totuşi semnificativ, pentrucă daca n'am şti cine e G Coşbuc, că e din Transilvania şi trecut în Regat, n'am înţelege de ce „George“ nu se întoarce. Aici nu se pare că stă defectul fundamental care împedică desăvârşita contemplare estetică a poeziei. De acea peste două strofe poetul se vede silit să revie nu numai spre a adânci, ci mai ales, spre a explica oarecum cine e George şi ce e cu el

Viu şi demn obiect al dorurilor mamii nu isbuteşte să ni-l facă. Cel mult isbuteşte să ne facă să-l credem un fiu rău, fără grije şi dragoste de mama sa, pe care lăsând-o în nevoi a plecat în lume E drept că întrieaga construcţie a poeziei atenuiază oarecum concluzile de mai sus dar nedumerirea nu dispare cu totul.

Mama e mult mai vie, mai bine redată, deşi nu ştim de e bătrână, şi dacă anii şi-au imprimat sigilile dureroase pe frunte. Bănuim, dar bănuiala nu e suficientă.

Mişcările prin care i se tradează durerea sunt expresive şi aproape desăvârşit redate:

Tu taci... şi stai îngândurată
Şi firul tău se rupe des,
Căci gându-ţi te frământă,
Spui şoopte fără de'nţeles
Şi ochii tăi stau ţintă.

Pasivitatea aceasta devine mai accentuată, ma dureroasă:

Scapi fusul jos; nimic nu zici
Când fusul se desfiră...
Te uiţi la el şi nu-l ridici,
Şi fetele se miră.

Dar dragostea de mamă răsbate din adâncuri atavice, îi vorbeşte cu glas cunoscut şi duios, o scutură din toropeală şi-i întruchipează în gând dorul ei —ca şi aevea'

... O nu! Nu-i drept să te'ndoieşti!
La geam tu sari de-odată,
Prin noaptea—afară lung priveşti—
„Ce vezi?“ întreab'o fată.
„Nimic.. Mi s'a părut aşa!“
Şi jalea te răpune,
Şi fiecare vorbă-a ta
E plâns de'ngropăciune.

Aceste două versuri finale cuprind în ele una din cele mai noi, adânci şi puternice caracterizări: a durerii, la stării acelea când sufletul tău copleşit de întristări vorbeşte în silă cu ritm de prohod. Şi din aceste simple două versuri:

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman“ Constanţa

Şi fiecare vorbă-a ta
E plâns de'ngropăciune,

întregul mediu obscurantist, patimaş şi adânc mâlnit de valurile lumii răsare şi ia fiinţă înaintea noastră. Poetul nu ne-a spus dacă mama tânjeşte de dorul lui la ţară, sau la oraş. Preludiu dădea câteva amănunte dar nu din cele mai decisive. Aceste două versuri conţin în ele atâta element folkloric precizat, încât îndoiala nu mai e cu putinţă.

Strofa explicativă a gestului ei mai mult inconştient slăbeşte efectul artistic prin platitudinea expresiei şi lungimea explicaţiei. De aici până la sfârşit poetul coboară, întrucât imaginile dispar cu totul şi versurile par însăilate.

E dus, şi voi muri dorind
Să-l văd odată'n faţă.

E adevărat că pentru o mamă, singurul argument zdrobitor, general valabil, al aşteptării e însuşi faptul că George e fiul ei. Pentru cititor—întrucât trebuie să înţeleagă pe deasupra acestui argument general şi altele particulare puternice şi explicate pentru cetitor, dar, motivarea nu e dintre cele mai plauzibile. El trebuie să vadă cât ţine mama la feciorşi de ce feciorul îi inspiră atâta dragoste adâncă. Poetul se mulţumeşte cu învocarea platonicei idei morale că:

Aşa vrea poate Dumnezeu,
Aşa mi-e datul sorţii,
Să n'am eu pe băiatul meu
La cap în ceasul morţii!

In redarea adâncimilor psihologice, a motivelor adevărate şi scrutate în esenţa lor, a sufletului omenesc în manifestările oarecum, nu permite din *motive* delicate şi imperceptibile, Coşbuc a fost slab totneauna în poeziile sale. Ne amintim de „Moartea lui Fulger". Aceeaşi neputinţă psihologică, dar mai bine zis aceaşi psihologie de suprafaţă evidentiază şi acum. Aceasta în deosebi slabeşte fundamentul poeziei „Mama" care, pe lângă părţile de pastel impresionate şi surprinzător de evocatoare, pe lângă accente parţial reuşite—remarcate la vreme—, deşi se menţine într'un ton natural, într'un ritm adecvat şi rezonant, nu este o poezie reuşită şi se apropie mai mult de literatură decât de adevărata poezie. Şi dacă ar fi să amintim poeziea lui Eminescu „O mamă", vedem comparativ că deşi vizibil n'are o unitate caracteristică totuşi, finalitatea e ideia morţii care leagă între ele gândurile prinse în cele două fragmente oarecum deoscbite în cari e vorba de mamă şi de iubită.

In această poezie, impresia puternică nu e de loc turburată şi realizarea se menţine până la sfârşit.

Parcă simţi cum destinul bate din aripele-i întunecate asupra vieţii omeneşti, înfiorând-o şi chemând-o „acolo unde nu e durere, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit".

Poezia lui Coşbuc începe bine, continuă tot aşa, dar de pe la jumătate e lamentabilă. Sfârşitul încearcă o revenire la nota începutului, dar sună slab ca scâncetul unui copil lângă plânsetul îndurerat al mamei.

Mielu Gh. Bobeş

Intoarcere dela Bacalaureat

Fragment

Era noapte. Ploua: o ploae rece, cu trecători rari, cu prevestiri de iarnă. Cei doi prieteni intrara în sala de aşteptare. In fund, pe canapea, cineva învelit cu o haină, executa o sinfonie a somnului

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

Trecură lângă ușă.

—Va să zică, rămâi Victore!.. ..Ce nenoroc! Ce cruzime! Pentru o întrebare, să mă trănțească!!...

—Nu'i nimică Radule. Te vei prezenta în Iulie. Abia te mai întremezi, prea ești debil... Nu'i nimică! Eu rămân să-mi scot actele și diploma, apoi plec la București să mă 'nscriu la facultate!

—Unde?

—La Drept.

Radu știa bine unde se va înscrie. I'a pus întrebarea ca să mai treacă timpul. În definitiv, nici el nu știa dece. S'a trezit că întreabă.

Și'a scos bilet. S'au îmbrățișat, s'au sărutat. Și amândoi, pe ascuns, au șters iute cu mâna o lacrimă ivită în colțul ochilor.

A urcat treptele vagonului. Își întoarse capul, apoi încet cu glas reținut, îi șopti: „Să-mi scrii Victore“! Îl fuerat obosit, un sgomot de tamponne și trenul pornește înfrigurat din gară.

S'a așezat pe canapea lângă geam. Înăuntru întuneric. O lumină mică de țigară s'a observat pentru un moment în fundul compartimentului Un om a tușit.—A'nchis ochii.

* * *

—Biletele anunță conductorul cu glas răgușit. Cu o lampă mică cu gaz, agățată de nasturele mantalei negre, luminează fețele negre, luminează fețele călatorilor.
Au dat cu toții biletele. Era să plece când l-a observat pe Radu. S'a dus spre el. Adormise, La sgâltâit. S'a deșteptat buimac, cu ochii roșii.

—De undev'ați suit D le?

Radu trezit din somn, fără nici'o lămurire, cu ochii pe jumătate închiși din pricina luminii dela felinar, răspunse repede, aproape speriat:

—„Dela Bacalaureat“!

Un hohot de râs. Un glas din fundul vagonului cu o voce plină de ironie se grăbește să adauge:

—„Hă, hă... încă .. cu reducere!“

Alte hohote de râs, ațintite spre Radu.

Conductorul a plecat spre ușa, cu'n zâmbet „de milă“ în colțul gurii.

Radu a rămas nemișcat. Și'a lipit fruntea transpirată de geamul rece. al vagonului.
A plâns. A plâns, cu suspine adânci, reținute. Inconstient a apucat pervazul ferestrei cu dinții și'l roade, fără să vrea . . . . . .

S'a stins totul... S'au dus toate idealurile.. S'au prăbușit cu toate, de pe parapetul visurilor la realitate. S'au dus succesele făurite de el. S'a dus dragostea cu Lily!. . . . . Sa prăbușit scena, a ars rampa! . . . . . Și Radu plânge. Fruntea i-a înghețat, dar el, simte că arde. Obrazul îi este ud de lacrimi. Pervazul ferestrei are câteva urme de dinți. Și'n sgomotul sacadat al roților, Radu distinge, parcă, un ropot de aplauze și vede în

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman“ Constanța

negura nopții. departe, prin ploaia mărunță, luminile Bucureștiului, teatrul și rampa.

Din nou a isbucnit în plâns, și fără să și dea seamă, a îngânat printre suspine:

—„Nu, nu, astea nu's pentru mine!“. . . . .

Dorin Moisescu

Clipe.

Plin de voie bună căzu ca din senin în mijlocu veseliei lor, ca să-i pună vârf.

—Sărut mânuțele!

—A! A! Si cele trei fete îl trăgeau cu șiretenie de mânecă și de fulard, iar una îi îndesă căciula peste ochi și puse punctul:

—Ține-ți pofta'n cui.

—Vai, ce minunății mai văd. Uite, pe Duda o ascultă „Cărturaru“ și o notează cu excepțional, începu să consulte întunericul, Vodă.

—Dar mie?

—Și mie?

Na, gândi el, mi-am găsit beleaua. Toate sunt drăguțe și ca să le împac, trebuie să mi lansez vorba cu hârzobul. Și continuă:

—O odăiță în penumbră; în fund, Gina își admiră o rochie nouă—nouță.

—Așa, hoață, și nouă nu ne-ai spus, o certară prietenele râzând.

—Pe Oara o sărută...

—Mitică, sări Duda.

—Ba nu, Andrei, veni să precizeze, Gina.

—De ce sunteți răutăcioase? Nu-i adevărat.. bunicuța..

—Da ne minți.

—Știi tu mai bine ca noi, se încruntă Gina, ca pe ecran.

—Să știți că mă supăr, îndrăzni Oara să se apere.

—S'auziți o nostimadă și mai și: Toate vă grăbiți să mă scăpați de povara mielului.

Ele, zgomotoase, și sglobii îl lăsară tuns ca un recrut, căci îl încolțiseră profesorii cam aspru și trebui să-și sacrifice părul.

—Poșta! se auzi, spus cu un ton vesel ca în toate sâmbetele după amiază.

—Eu sunt la ușă!

—Ba eu!

—Poșta!

—Eu sunt .. eu aleg!...

—Poșta!

Cu greu, dar s'a făcut: Duda la ușă, iar Gina, făcându-se, „dincolo“ poștaș, sări într'un picior și strigă cu tot accentul tinereții:

—Poșta!

—Câte mărci și ce culoare!

—Două Galbene!

—Atât?

—Și una roșie!

—Pentru persoana întrebă Duda bucuroasă, arătându se discret.

—Nu!

—Pentru?

—Nu!

—Este?

—Da!

Vodă s'a ridicat stânjenit și în îmbierile celor două fete a păsit „dincolo“ să se coloreze în galben și roș.

Gina i-a șușotit ceva în ureche. i a dat o palmă ușoară pe obrazul stâng și a șters o, înainte ca el să fi prins de veste.

—Poșta!

—Câte mărci și ce culoare?

—Patru, numai negre!

—Este?

—Nu!

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman“ Constanța

—Este?
—Da!

Duda intră timidă. Negre înseamnă pumni, dar Vodă o prinse de mijloc, o sărută pe obrazul drept îi luă cuminte mâinile şi i le încovoie după gâtul său şi îi presă pe buze o şărutare umedă.

Ea se desprinse emoţionată. El îi şopti cu sufletul pe buze:

—Dudă, ce frumoasă eşti.

Şi jocul urmă dela început.

—Este?
—Da!
—Câte mărci şi ce culoare?
- Albastre!
—Trei!
—Roşii!

Târziu Voda a plecat cu greu, dar a plecat. Fetele l-au petrecut vesele. Duda voind să pară mai naturală, exagera.

Ningea dens, cu fulgi mari: raiul îşi scutura livezile.

Zăpada îl înveştmântase în alb. Era tulburat! „Nu îndrăsnise până atunci! Dar acum? Dacă se supără Duda? Şi ce mijloc subţire avea. Cum vibrau ei în îmbrăţişarea nevinovată '.

Zăpada se scălda în întuneric. Vodă se îndreptă spre casă, cu aceeaşi muzică în suflet:

—Este?
—Da!
—Cine se întreba repede. Cineva din el îi răspundea încet, lărgindu-i plămânii cu simţirea, care căuta să-l deslege de pământ, să-l avânte în sus.
—Duda! **T. Tar.**

OBSESIE.

Plânge cu lacrimi o streaşină'n drum;
Zarea e rece, e plină de fum . . .

S'au trecut giulgiuri albi de sub nuci,
Câţeii pământului latră sub cruci . . .

Rate sălbatece ţipă spre sud . . .
—„Tremură-mi geană, la ochiul stâng ud.

Şi'n prohodirea din câmp ca din hram
Mână ce tremură-mi bate la geam . .

—„Cine-şi aduce aminte de noi?
Umbre de morţi re'nviate'n strigoi ? . .

Dar îşi repetă chemarea ca'n târg,
Mână de ceară, obraji fără pârg . .

Scârtâie paşi de strigoi peste prund
Crainicul nopţii bate in fund . . .

Toate'au rămas zăvorite'n extaz;
Tremură o mână pe un veşted obraz . . .

—„Cine cutează să bată în porţi
Şi să deschidă sicrie de morţi ? . . .

Şi'au trecut giulgiuri albite sub nuci . . .
Câţeii pământului latră sub cruci . . .

Rate sălbatece ţipă spre sud . . .

. . . . . .

—Tremură-mi geană la ochiul stâng ud . . .

Liuben Dumitru

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

Plouă. Zefir şi furtună

Plouă, tună
Munţi răsună
Pe câmpii
Cât o mie
de bolizi

Bate piatră.
Urlă'n horn
Norii torn
Se sting pe vatră

roşi tăciuni
Vălurele
Uşurele
Spumegânde
Tremurânde
se ciocnesc

Adie vânt
Nici un cuvânt.
Pe glob tăcere
Ca'ntr'un mormânt.

Pământul tace,
Totul e'n pace
. . . . . .
. . . . . .
Furtuna urlă
Loveşte'n turlă
Şueră rece
Cu glas de surlă.

Cerul suspină
Plopii se'nchină

Laurenţiu Georgescu

Despărţire.

M'ai părăsit o ştiu prea bine
Căci totul numai vis a fost.
M'ai depărtat de lângă tine
Căci eu în viaţă nu am rost . . .

Şi clipele se scurg alene
Făcându-mi viaţa numai chin,
Aş vrea să mor şi mai de vreme
Să scap de-amarul tău venin.

Ah! sub privirea tă cea rece
De fiară fără milă
Te-aş strânge n mâini ca şi un rege
Să-mi mori în mâini . . . copilă

Iar când la groapă te vor duce,
In înegritul tău sicriu
Să ştii că scrie pe a ta cruce
Că's stins şi după tine viu.

Apoi când cel de sus va spune
Ca sufletele să unim
Să ştii că tot ce-a fost pe lume
De-acum s'a dus şi ne iubim.

Tity Moisescu

Averoes

Civilizaţia arabă a cărei veche şi îndreptăţită tradiţie precum şi ale cărei adevărate comori de înaltă concepţie folosofică suntem departe de a le putea discută şi aprecia, a predominat întreaga activitate omenească pe toate tărâmurile în Evul Mediu. Această civilizaţie orientală, pe care în închipuita noastră înţelepciune nu numai că nu o cercetăm, dar o considerăm încă, ca o cantitate neglijată, alterată cu diferite concepţiuni şi principii creştine prin contactul ce au avut loc în secolul IX—XIV lea, între Arabi şi Europeni, a dat la iveală personalităţi dintre cele mai strălucite în toate ramurile de muncă intelectuală Astfel putem cita pe celebrul matematician Musa, *pe fizicianul* Alhazen, *care se ocupă şi tratează despre legile refracţiei şi mărimea aparentă a lucrurilor.* Masudi *şi* Edrisi *cei mai vestiţi geografi ai timpului;* Abdulfedah; *o întreagă serie de inventatori de medici care au adus ştiinţa lor*

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

la culmi neatinse până atunci. Unul dintre aceştia e Avicenna *(980—1035) ale cărui tratate au făcut vâlvă în Evul Mediu, în universităţile Europei.*

Apoi o întreagă pleiadă de alchimişti, cari descoperiră multe corpuri noi, potasul, nitratul de argint sublimatul corosiv, etc *Dealtfel aceasta era preocuparea lor de căpetenie, să descopere piatra filosofală.*

Deasemeni maiştri arhitecţi cărora le datorim Alhambra şi câte alte nepreţuite comori arhitecturale ale Spaniei. Desigur că deasupra tuturor, concretizând maximul de gândire arabă, se ridică filosoful, matematicianul, medicul şi juristul Averoes *Trăind într'o epocă în care din diferite motive politicoreligioase, oricc inovaţie de arice natură, eră primită nu numai cu neîncredere, dar chiar cu dispreţ şi ameninţare, furia ajungând uneori până la exterminarea tuturor acelora care ar căută să întunece tradiţia şi religia, totuşi graţie superiorităţii tratărei şi frumuseţei dialectale, opera lui s'a ridicat deasupra micilor pasiuni trecătoare, formând către începutul timpurilor moderne unul din puţinele izvoare la care puteai apela şi dela care puteai asimilă ceva pozitiv —Născut dintr'o familie nobilă 1126 la Cordova, cu adevăratu lui nume* Ibn Ruşid, *la primele lecţiuni de teologie şi de drept dela tatăl său care eră mare judecător de Cordova. După moartea tatâui său locuitorii din Cordova, pentru a păstra tradiţia familiară, îl ridicară la aceeaş funcţie, de mare judecător, faţă de care s'a achitat cu mult zel şi dibăcie, funcţie care nu-l împedică câtuşi de puţin să se ocupe cu o asiduitate ce caracterizează întotdeauna un om de geniu, cu tot felul de chestiuni de filosofie matematică, medicină, astrologie, metafizică etc.; căutând pe calea asimilaţiei să le dea deslegarea cuvenită. E chemat de repetate ori la Maroc, de regele* Mansur *—unde organizează administraţiile juridice. Dar ca orice om superior contimporanilor săi şi neînţeles de majoritatea acestora, el cade victimă invidiei şi calicul* Iacoub el Monsur*—sfătuindu-se cu mai marii Cordovei, decretează exilarea lui şi anatemizează îndrăsneţele-i scrieri ca unele ce erau în contradicţie islomismului.* Averoes, *se văzû deodată forţat de a se refugia; ascuns câtva timp la Fez, nu trece mult ca să fie descoperit. Fu închis şi condamnat ca să îndeplinească pedeapsa de onoare. După câtva timp, putia să se întoarcă la Cordova, dar aci trăi în cea mai mare sărăcie, fără să-i se restituie cel puţin cărţile sale, până când în fine, meritul său triumfând în contra tuturor dispoziţiunilor, el fi rechemat în vechea sa funcţie. Aci rămase la sfârşitul reacţiei sale.*

Doctrina filosofică al lui Averoes a fost răspândită în şcolile apusene. din Evul Mediu şi din epoca Renaşterii, mai ales în nordul Italiei, în universităţile din Paris şi Oxfort./El e numit cu drept cuvânt comentator prin excelenţă, sufletului Aristot. Averoes nu cunoştea greaca, de acea trebue să citească operele lui Aristotel după traduceri. Şi ceace chiar traducătorii nu înţeleseseră Averoes prin spiritul său genial, a pătruns atât de adânc în gândul lui Aristotel, încât a reuşit să redea pe deplin preceptele filosofului grec. Averoes a scris trei feluri de comentarii Comentariul cel mare în care analizează şi explică pasagiu cu pasagiu opera cugetătorului grec; comentariul mijlociu în care citează numai primele cuvinte ale diferitelor cuvinte, ale diferitelor cuvinte, ale diferitelor paragrafe, restul fiind explicat de el, confundându-se astfel aparţine unuia şi ce aparţine celuialt; şi altreilea ceeace poartă numele de „parafrase" în care Averoes pune sub acelaş titlu ca şi Aristot, adevărate studii, plecând dela un fond comun.

Până la el întreagă concepţie filosofică a islamismului se reducea la simpla mişcare cu caracter, care discuta şi asista asupra eternităţii materiei. El caută în operele sole să explice existenţa lucrurilor şi repunându-şi problema lui Aristot, că orice creaţiune se reduce la o mişcare şi orice mişcare presupune o cauză,

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

ajunge la concluzia că această cauză nu este altceva decât materia inițială, înzestrată cu o mare putere de receptivitate și capabilă de a primi orice modificări de orice natură. Această natură inițială, nu este însă susceptibilă nici unei definiții orice substanță fiind veșnică prin însăși materia ce o compune Putem spune că tot spiritul doctrinei lui Averoes se rezumă la două doctrine, adânc legate între ele, constituind o interpetare completă și originală, a doctrinei lui Aristotel: eternitateu muterıei și teoria înțelepciunii Problema originei ființei (existenței) îl preocupă foarte mult. El revine asupra acestui lucru în toate operele sale, și totdeauna cu o nouă stăruință. Sunt spune el, asupra originii existenței: două păreri opuse: unii explică lumea prin desvoltare alții prin creație. Averoes spune că nimic nu poate să iasă din nimic, nimic nu s'a creat, nici formă, nici materia. „Sistema impusă din Evul Mediu și din timpul Renașterii, sub numele de *averoïsme*, zice Renan, nu e decât o totalitate comună a concepțiunilor arabe". Origina filosofiei arabe, trebue căutată în mișcările care s'a făcut însepând cu Gorphyr. predominat în școala din Alexandria doctrinei lui Aristotel. asupra acelei a lui Platon. Temistius, Lyrianus David din Armenia, Simplicius, Jean Philopon, aceștia sunt predecesorii săi. Doctrinele filosofice ale lui Averoes au fost condamnate în anul 1240 de universitatea din Paris, combătute de Sf. Toma și condamnate din nou de Leon X în 1513. Averoes a fost deasemenea socotit ca omul cel mai savant din timpul său în medicină. El a scris celebrul tratat de medicină, intitulat *Koullirjgât* (Generalități) tradus în latinește mai târziu, și în limba turcă, o operă care a ajutat mult la accelerarea acestei științe, cunoscută de călugării și preoții bisericei apusene. Apoi o prescurtare a faimosului *„Almagest"* a lui Ptolemeu în care rezumă întreaga concepție matematică antică; un curs complect de jurisprudență precum și nenumărate opuscule relative la diferite chestiuni de logică, teologie și geometrie.

A murit la Maroc în anul 1198.

Astfel Averoes, unul dintre primii care a căutat să demascheze meschinele interese ale acelora care căuta să mențină mulțimea în relativa ignoranță antică, cade victima puterei de afirmare a ideilor sale, putând cu drept cuvânt să fie săpat pe tabla martirilor gândirei.

Moh. Cara Ali

CRONICA LITERARA

Fecior de slugă.

N. D. Cocea

Autorul înfățișează, în luminile cele mai vii și mai colorate, întreaga pleiadă a parveniților cu pretenții aristocratice. cu superficialitatea și brutalitatea lor, drept mărturie ale originii, dar cu care fac totuși paradă Toate defectele acestui soiu de oameni (calități nu li se poate găsi decât numai, dacă sunt considerați ca animale) sunt personificate așa de artistic și de concret, că produc o revoltă fără margini, mai ales în sufletele celor, cari n'au putut cunoaște încă viața, cu multele ei mărșevenii și cu puținele ei plăceri spirituale.

* * *

Tipul principal, în jurul căruia se împletesc strâns toate țițele romanului, e tipul întâlnit la tot pasul, care se face ascultat prin talentul de a vorbi (cum îl cred al lui), ori prin cinismul, împroșcător de venin omenesc.

* * *

Pianul romanului e bine întocmit. Acțiunea cu manifestări imperceptibile ale caracterului, crește direct proporțional cu vârsta și se termină culminând răutatea și nerecunoștința omenească. Opera are două fețe opuse, care contrastându-se scot la iveală și mai bine psihologia „țiganului ajuns împărat".

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

* * *

Tânărul Tănase Bojoc, invidia pe cei puși mai sus ca el pe treptele sociale. El fiul de slugă, n'avea decât un singur gând care i se înfipsese stăruitor în creer să ajungă pe Nelu, nepotul boerului, să-l întrecă. Pentru aceasta citia, citia, numai cărțile de școală, până dădea în brânci, dar nu se lăsa. Când era rugat să îndepilnească o dorință, spiritul lacom din el, îl îmboldea îl întărâta, îndemnându-l să precupețească:

—, Ce-mi dai" ?

Ajuns bacalaureat. intră în gazetărie, conduse manifestații patriotice, numai să poate face salturi mai uriașe. Când în 1907, sunt omorâți țăranii pentru că îndrazneau să-și ia singuri dreptul care le fusese tăgăduit, el cu ușurința clasei pe care o reprezenta, se exprimă:

—Așa le trebuie! Pe dracu l au căutat, pe dracu l au găsit!

Vine războiul Acum ca și în toate timpurile, el e în trambulina celora, cari l-au provocat, a celora, cari vărsând sângele altora se laudă: noi am făcut... noi... patriotism . naționalism etc etc, iar istoria le înscrie numele cu litere de aur, ca să-i dea pildă posterității!

Nelu Azan luptă pe front, slăbește îndurând mizeria cot la cot cu soldații iar Tănase. care acum reuș se să-și schimbe numele în Tase Bojoceanu, se lăfăia la adăpostul Marelui cartier General și bea șampanie, o vărsă când pe front se simtea lipsă și de mizărea mâncată de gărgărițe. Inanitează repede până la gradul de maior.

Odată cu încheerea păcii toți grangurii, cărora războiul le dăru se câte o palmă de slănină, au început să defileze pe Calea Victoriei zornăndu-și prietenii și umflându se sub povara decorațiilor, cu zâmbete victorioase, ca niște eroi de epopee

Încep incidente în cap tală, provocate de socialiști, iar Tănase speculează momentul și purtându se ca o brută cu cei arestați, își creiază o faimă de „om al datoriei", care-l măgulește să spere „la mai mare".

Din biurourile „Curții Marțiale' face speluncă unde siluiește pe ori ce nenorocită, căzută pe drept, ori pe nedrept în mâinile , justiției '.

In casa lui Nelu, în casa aceea, unde s'a simțit umil și unde i-a încolțit în suflet ura contra binefăcătorului, a venit din când în când, a petrecut cu toate desmățatele și cu toți descreerați, cari n'aveau altă țintă decât desfătarea, căci Nelu, văzând nedreptatea stăpânind lumea, se lăsa dus de nas, de orișicine. Aici, Tase Bojoceanu s'a întâlnit cu Ștefan Bojoc, tată-său rămas înainte slugă, pe care nici nu l a mai cunoscut și la care s'a răstit, scoțând astfel în evidență distanța dintre ei. Cu toate acestea Tase părăște pe Nelu Siguranței. c'ar adăposti în grajdurile din curtea boerească o tipografie comunistă. lucru dealtfel adevărat, căci lui Azan i se făcuse milă de suferințele lor și căutase să-i ocrotească.

Și pentruca să spună că astăzi mori cu dreptatea pe buze și peste tine se ridică cei reduși și moralicește și intelectualicește, autorul pune pe Haită dela Siguranță să-l laude pe Tase, pe fostul Tănase Bojoc, care-și schimbase numai pielea:

—Ești tare, mă! Ai să ajungi departe, mă!

Impletirea acțiunii e fină; cu subtilități și cascade de stil. Ironia, toată amărăciunea ironiei, parfumează paginile acestei cărți, iar lamele catiri ce spintecă lucid, fără tresărire slăbiciunei.

Autorul are foarte mult curaj civic: el pune într'un nou conturaj pe oamenii, sari s'au mândrit cândva că au înfăptuit idealuri.

Nume destul de mărețe în istoria noastră națională sunt pestrițate de scriitori și ca să le arate micile afaceri, pe care căutau să le rezolve în timpuri grele, dă o scenă: când românii nu știau cum să ajungă mai degrabă la Odessa, problemele lor se învârteau în jurul

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

unei fotografii feminine, care trebuia să dispară în interesul superior al neamului românesc.

In atmosfera romanului, care încrețește și descrețește fruntea cetitorului, satira plutește îngrămădită în nori tăioși.

D. Florea

RECENZII:

Colecția „Rosidor": Gib. Mihăescu FEMEEA de CIOCOLATA

Colecția „Rosidor" și-a mai adăugat admirabilului său șir, un nou roman, de data această datorit D-lui Gib Mihăescu.

Romanul ei ntitulat „Femeea de ciocolată," titlu inspirat după culoarea brunei „Eleonora" personagiul în jurul căruia se desfășoară întreaga acțiune.

Această femee, care în realitate e o cochetă plină de sensualism, este adorată de doi tineri.

Fantezia romancierului transportă pe tinerii rivali pe un plan secundar, lăsând să se zărească direcția, către care e atrasă ea.

„Femeea de ciocolată", devine soția unuia dintre cei doi tineri, în timp ce celălalt e atras de o cocotă, dar gândul său zboară departe tocmai la femeea de ciocolată. Pleacă spre ea; soțul ei nu e acasă.

Un schimb de vorbe și acest tânăr cucerește soția rivalului său.

Stilul în care e scris acest roman, este un stil variat fără exagerațiune. Romanul e un complex în toată puterea lui. din care se desprinde o analiză psihologică a personagiilor D-lui Gib Mihăescu.

Colecția „Rosidor": Alice Gabrielescu MARȘUL FEMEILOR

A apărut în colecția „Rosidor", cartea „Marșul femeilor", roman datorit D-rei Alice Gabrielescu.

Esența cărții este feminismul. Pe această temă, se fondează o societate de „apărare a fetelor tinere". Aceste, tinere fete, dintr'un început sunt niște reformatoare, cari au singura dorința de a schimba viața, plină de promiscuități și care e așa de monotonă; într'o era nouă, cu tendințe spre emancipare și libertatea femeei.

Viiața însă, este plină de surprize. Astfel ea opune rezistența învingând idealurile lor.

Febrilitatea lor, de a ajunge organizatoare în stat; și vor acordarea de drepturi politice e învinsă.

Splendidul matriarcat al femeilor e doar o iluzie.

Sfârșitul evoluției feminine este: reîntoarcerea la „maternitate" și cămin.

Marșul femeilor este cărtea actualității. Acest roman cuprinde moravul societăți feme-

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

nine, care în unele pasagii este combătut în chip temeinic.

Această carte, pe lângă câteva ore de distracție, redă și unele învățături practice, ce sunt simțite de orice cititor, al acestui admirabil roman, care merită să fie savurat în special de doamne.

Mircea Mărdărescu

Răspuns la „Viitorul Silistrei"

Având și eu plăcerea (mare plăcere!) să răsfoesc la chioșcar această gazetă, am zărit (și am citit) **„colțul literar"** *(înființat de curând), unde se vorbește (se simța nevoie?) despre revista „Rod Nou".*

Articolul *e semnat* **M. G. elevă.**

—Și, pentrucă eu, ca nespecialist în ale scrisului, dela început țin să spun că **D-ra M.G. elevă**, *se* **arată** *ca o mare (poate cea mai înverșunată* **critică**). *(vremuri critice .) Semnatara vorbește ca de pe o carte cu povești pentru copii.*

Căci, domnișa-sa, vrând să facă critică, este furată de ipohondrie și laudă... laudă... arama plină de noroiu.

Căci într'adevăr, nu este tocmai așà precum spune despre Cimtrola.

Citiți în „Viitorul Silistrei", apoi căutati să-l cunoașteți, ca individ, pe Cimtrola, și vă veți convinge că nu este (asta reiese din bucățile pe care din indulgență colaboratorii —în special redactorul-i le publică și i le-a publicat) că nu este, zic, nici filosof, nici erotic, nici cunoscător atât de profund al limbii românești: (Poate o cunoaște pe cea părintească.)

—Iertat să-mi fie—nu vreau să cobor (că nu mai am unde) pe Cimtrola, ci vreau să spun că **D-ra M. G· elevă** *să-și vadă de* **lecții**, *să citească mai mult și să nu mai scrie nimic...*

—Domnișoară, nu cumva îți închipui că vei fi poate întruparea Veronicăi Micle?..

Vezi de ascunde „Viitorul Silistrei" unde ai scris că altfel o să rămâi fără **viitor**.

Deocamdată pun și eu . . . . . în semn că mai avem de vorbit.—

Kama-Deva

Pentru cronicarul dela „Viitorul Silistrei"

Am avut plăcerea să citesc în ziarul local „Viitorul Silistrei" („Colțul literar") un articol al D-rei M. G. eleva, asupra r e v i s t e i „Rod Nou". In acest articol D-ra M. G. afirmă mai multe lucruri cari, dealtfel sunt, inexate,

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

1) Colaboratori revistei noastre sufăr de așa zisă boală a rândurilor de puncte, care au menirea de a ascunde în mod dibaciu lipsa de imaginație.

D-l I. Teodoreanu obișnuește să întrebuințeze des în romanele D-sale steluțele cari dealtfel sunt sinonime cu rândurile de puncte ale colaboratorilor noștri. Deci după D-ra M. G. și D-l Teodoreanu ar fi lipsit de imaginație. Așa o fi?

2) Face mai multe constatări sau aprecieri asupra talentului colaboratorilor Rodului Nou deși, a făcut numai una (Cea cu „boala" rândurilor.)

3) Titlul „Rod Nou" a fost dat de D-l Cimtrola. Oare D-sa a citit articolul comitetului de conducere „În loc de program" din primul număr pe care l'a citit cu plăcere, după cum afirmă D-ei?

4) Laudă calitățile poeziei erotico—filozofică a D-lui Cimtrola cu toate că D l Cimitrola nu are nici o poezie publicată în primul număr. Probabil că D ra M. G. deține câteva poezii de dragoste dela D-l Cimitrola. Probabil! După ele o fi făcut aceste considerațiuni! Probabil!

5) D-l Cimtrola e superior tuturor colaboratorilor. În acest caz D ra critic M. G. nu a relevat frumoasele poezii ale tânărului și talentatului poet Liuben Dumitru.

Încheiu luându-mi permisiunea de a da D-rei M. G. un sfat: O critică nu se face fiind împins de sentimentele personale și conducându-te după ele. Ca să fii critic trebue să fii obiectiv. D-ra! fii obiectivă!

Aristot. Silistreanul.

Cronica teatrală:

Ateneul Popular: **Anuța—**
comedie de Lucreția Petrescu

In fine după atâta timp Ateneul Popular din localitate s'a decis să dea ocazia publicului silistrean, să se distreze foarte plăcut, prin reprezentarea piesei „Anuța" de Lucreția Petrescu, piesă pur românească de o valoare cunoscută și necontestată înlocuind revistele fără nici o valoare culturală care necesitau mari cheltueli.

Piesa „Anuța" a dovedit publicului în majoritate minoritar, că avem și noi lucrări de valoare în teatrul românesc și că nu avem nevoie să recurgem la diferite piese și comedioare de o mică valoare literară.

E regretabil că Ateneul a recurs tocmai la aceste bucăți teatrale, făcând publicul să creadă acea ce nu era adevărat.

Dintre toate piesele jucate pe scena Ateneului ce-a mai reușită a fost „Anuța".

Deși piesa e grea, artiștii improvizați dar cu un real talent s'au înțeles menirea și au reușit să încânte publicul prin jocul lor foar-

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

te natural. Rolul principal, al „Anuței" a fost foarte bine interpretat de Doamna Dumitriu; Anuța fiind atât de naturală încât am avut impresia că avem în față o adevărată fată de la țară neobișnuită cu viața capitalei cu totul diferită vieței patriarhale din satul ei.

Domnul Sima în rolul Boerului Cristoveanu care are ca metresă pe mama Anuței, și'a luat rolul în serios, entusiazmând publicul.

Rolul mamei deținut de Doamna Teodorescu a fost foarte bine întrepretat spre lauda Domniei sale.

Domnul Duțulescu cu un real talent artistic în rolul învățătorului și iubitul Anuței a hotărât reușita prin jocul său.

În general piesa a fost reușită, artiștii interpretându-și cu talent rolurile, au reușit să-și îndeplinească sarcina luată asupra-și.

Îi felicităm pe Domnul Oprișanu președintele societăți, pe membrii, care luptă pe tărâm cultural în acest colț de țară unde lumea e dornică de cultură.

Draude

Reviste - Ziare - Cărți

Victor I. Popa:

Velerim și Veler Doamne.

Este un roman scris de D l Victor Ion Popa, cunoscutul autor al frumoaselor piese de teatru „Mușcata din fereastră" și „Ciuta". Titlul este refrenul unei colinde din Moldova, refren ce are mare influență asupra eroului principal, Manlache.

Acțiunea acestui roman care ține atenția cititorului încordată, se învârtește în jurul lui Manlache, un fost ocnaș pedepsit pe nedrept pentru o crimă.

În închisoare sufletul lui se oțelește. Prin munca și bună purtare capătă dragostea celor din jur, și-l vedem pe el, nevinovatul, întors în satul său, ocolit de toți, strein. Sufletul lui simte, se revoltă dar, se închide în el ca într'o cetate- Frânturile de colindă și refrenul, Velerim și Veler Doamne" cântate de copilașul Vasâle, face să tresară în sufletul acestui uriaș, care ducea trei saci cu grâu simțiri așa de nobile. Toate suferințele lui se unesc în dorința de a avea un copil care să-i mângâie viața. Celelalte personagii, Moș Gheorghe, Ruxandra și altele sunt țărani adevărați, văzuți așa cum sunt.

În jurul lui Manlache și al Ruxandrei se țes multe intrigi și roesc personagii pe care autorul le zugrăvește cu mult umor și talent.

D. Victor Ion Popa, ne zugrăvește deci, un episod din viața adevărată, e drept descrisă cu multă putere sufletească și câte odată prea crudă, dar totuși viața adevărată din lumea provincială.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

„Velerim si Veler Doamne„ te captivează dela cea dintâi până la cea din urmă filă.

Val. Neagu.

„LUMINA"—anul I. No. 1 Febr. Silistra.

Revista „Brazda" a disparut înainte de a putea vedea lumina tiparului; în schimb, ca o surpriză ne soseşte la redacţie primul număr din „Lumina" revistă literară şi artistică. Primul număr ne aduce pe lângă iscălituri necunoscute până azi, colaborarea D-lui Paul Florenţiu, care într'un articol „Cuvânt înainte" arată tineretului calea adevărată. Dintre poezii, reţinem „Iarna" din care citâm ultima strofă:

Intru'n cătun
Departe tare,
Glas de cocoş
Răsună'n zare

Din rest, remarcăm „Amintire" iscălita Bebe. „Iubito" de Crist. Constant. cu o influenţa sănătoasă a poetului Batova) şi alte câteva colaborări mai puţin însemnate, dar care promit... Aproape toţi colaboratorii dela „Lumina" sunt ieşiţi din cenaclul literar a lui Batova şi din paginile „Ecoului Silistrei" şi „Lira Dobrogeana" a poetului Dimitrie Batova şi „Ecoul Silistrei" al d lui profesor Paul Florenţiu. au fost printre primii factori cari au pregătit terenul actualei „Lumina". La rândul ei, ar fi de dorit ca „Lumina" luându-şi în serios menirea—să duca mai departe flacăra aprinsă de înaintaşi.—

Cronos

„LANURI"—anul I. No. 6 Febr.—Mediaş.

Aproape fiecare colţ de ţară îşi are reprezentantul culturii sale. Dar dintre toate provinciile, ţara în care revistele abundă, este fără îndoială Ardealul. Acolo unde o dată luase fiinţa „Gândirea", unde „Luceafarul" poetului Goga şi-a palpâit ultimele clipe revistele apar în continu. Deosebit de revistele bucureştene care sunt atinse de morbul apusului—Ardealul îşi păstreaza factorii săi propagatori de literatură—neatinşi. Astfel, „Lanurile" revistă tânără, dar de o atitudine demnă pe invidiat— îşi aduce ultimul mănunchi de colaborări, în persoana D-lor Lucian Costin, C. S. Anderco, Mih. Montanu, N. Rusu, V. Axente M. Axente, George Popa, etc. etc. Am remarcat articolul D-lui Mih. Axente. „Al. Viahuţa (punct de legătura între romantism şi semanatorism) articol ce se asortează de minune cu tânăra revistă. Restul, poezii—prea multe—scrise cu talent, în care l-am remarcat pe D nul M. Axente—în cele două poezii (Revolta şi Ruga) ca un continuator direct a lui Aron Cotruş, D-nul George Popa (Poem mic) C. S. Anderco, etc. etc. Emoţionanta „Închinare" poezia D-lui Ladmisa Andre-

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa

escu—omagiu sincer adus maestrului Aron Cotruș Cronica, bogată și bine susținută. Privită în general, „Lanuri" îți aduce aminte de paginele Semănătorului „Lanuri" este revista ce trebue și totuși lipsește—cititorului român.

Cronos

Fabulă.

Răspuns la M. G. elevă

In lumea bogată
Și în buni și'n răi.
Număru-i mai mare
La cei nătărăi.
Opt cocoși s'au înțeles
Ca să cânte'n cor.
Hotărînd locul, ziua,
Concertului lor.
Toată lumea păsărească
A venit s'audă corul.
Toți se adunară'n pripă:
Nobilimea și poporul.
Insfârșit s'a început,
Fiecare a făcut
Cât s'a priceput.
Și concertul cocoșesc
Pare c'a plăcut.
Un cocoș dintre cei opt,
De fel de... valet de pică,
Se iubea c'o bibilică.
Mai târziu, se adunară
Toate păsările culte,
Discutând de poezie
Și de alte lucruri multe.
Veni vorba de concert.
—„Au cântat cocoșii bine"
Intr'un glas au spus mesenii.
—Bine? Cum? Ah! Vai de mine!
Spuse mândra bibilică.
—A cântat, Domnilor, bine
Numai valetul de pică.
Dânsul, foarte strașnic cântă,
E' nzestrat cu mult talent,
Este, cum s'ar spune,
Un muzicant eminent.
Din mulțime se ridică
Înțeleapta cucuvae
Și grăește:
—„A cântat, sprinten, valetul
Chiar așa, dumnezeește?
Nu! Deloc!
Ți-a plăcut cântecul său
Fiindcă-i Don juanul tău.

ERNAL GROEG.—

AM PRIMIT LA REDACȚIE.

PRESA – Pitești – Anul VI No. 112 Februarie
LANURI – Mediaș — Anul I. No. 6 „
OMEGA — Buzău — Anul II. No. 3 „
LUMINA — Silistra — Anul I. No. 1 „
IZGREV – Silistra — Anul I. No. 1 „

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman" Constanța

ROD NOU

Revistă literară—artistică—ştiinţifică

Sub conducerea unui comitet

Redacţia şi Administraţia:
Biblioteca Lic. „DUROSTOR—Silistra

Abonamente un an—lei 50—Autorităţi 100 lei

SUMAR

Dimitrie Batova	Plouă
Mielu Bobeş	„Mama" lui Coşbuc
Dorin Moisescu	Intoarcerea dela bacalaureat
T. Tar	Clipe
Liuben Dumitru	Obsesie
Laurenţiu Georgescu	Plouă, Zefir şi Furtună
Ţity Moisescu	Despărţire
Moh. Cara-Ali	Averoes
D. Florea	Cronica literară
Mircea Mărdărescu	Recenzii

Răspuns la „Viitorul Silistrei".
Pentru cronic. dela „Viit. Silistrei"
Cronica teatrală—„Anuţa"
Reviste—Ziare—Cărţi.
Reviste primite la Redacţie.

Revistele şi ziarele cărora le vine revista „ROD NOU"—sunt rugate a ne onora cu schimbul.

Domnii scriitori dobrogeni care doresc să le fie cărţile recenzate, sunt rugaţi a ne trimite câte un exemplar la redacţie cu menţiunea „pentru rubr. Carnet Dobrogean"—

40 1311 1908 lv
ANTICARIAT Nr. 1
LEI 75

Responsabilitatea o are comitetul

Tipografia „PROGRESUL"—Silistra

Biblioteca Judeţeană „Ioan N. Roman" Constanţa